

23. Dva svaté novozákonní obřady

Ve Starém zákoně se konalo mnoho obřadů, obětí a úkonů, které byly předobrazem smířčí oběti Kristovy. Tyto obřady ztratily svůj význam ve chvíli, kdy stín se setkal se skutečností, když Pán Ježíš zemřel na potupném dřevě kříže. Roztržení opony dělicí svatyni od svatyně svatých, ke kterému došlo při smrti Spasitele, označilo zřetelně konec staré smlouvy a začátek smlouvy nové. Kol 2,14; Mat 27,51

Když už však smrt Kristova nemusela být zpředobrazňována, nebylo třeba nových ustanovení, která by ji připomínala? Jistě. Proto Pán Ježíš ustanovil dva svaté obřady - křest a památku večeře Páně, které - každý svým způsobem - připomínají jeho zástupnou smrt.

1. KŘEST A JEHO VÝZNAM

Křest nebyl v podstatě zcela novou praxí. Po staletí Židé praktikovali hygienické omývání celého těla, které však bylo také symbolem očišťování v duchovním smyslu. Židé je používali také jako symbol očištění pro pohany, kteří vstupovali do jejich společenství. Toto očišťování však nemělo onen význam, který dal Kristus svatému křtu.

Jan Křtitel, který připravoval cestu pro Spasitele, dal tomuto ponoření hlubší význam než pouhého obmytí. Kázal pokání a obrácení, které bylo potvrzováno křtem. Bylo to veřejné vyznání o zřeknutí se hříšné minulosti a vnější znamení vnitřní proměny. Luk 7,28,29

1. Kristus a křest

a) Janův křest byl neúplný. Jan Křtitel jej však konal jako potvrzení pokání a obrácení a viděl v něm také symbol naděje na Mesiáše. Volal: "Já zajisté křtím vás vodou, ale jde silnější nežli já, kterémuž nejsem hoden rozvázatí řeménka u obuvi jeho. Ten vás křtíti bude Duchem svatým a ohněm." Luk 3,16

b) Pán Ježíš zavedl pravý a úplný křest. Uvedl Ducha svatého jako trvalého činitele do života pokřtěného člověka a tím dal plný význam křtu kázanému a praktikovanému Janem Křtitelem. Na své výslovné přání byl Kristus Janem pokřtěn ve věku třiceti let. Písmo podává povzbuzující zprávu o této události, kdy se nebeský Otec přiznal k svému Synu. Mat 3,13-17 Tím, že se nechal pokřtít od Jana, dal Ježíš další důkaz o své touze cele se ztotožnit s lidstvem a být solidární s hříšníky, nebot' on sám nepotřeboval křest pokání.

c) Kristus dal své církvi příkaz platný až do konce času, aby vyučovala a křtila ve jméno Otce i Syna i Ducha svatého. Mat 28,19.20 Toto trojí jméno vzývané nad křtěncem znamená jeho plnou závislost na trojjediném Bohu a plné podřízení se jeho vůli a moci.

2. Symbol smrti a života

a) Křest je symbolem smrti starého člověka a zrození člověka nového. Připomíná takto smrt a vzkříšení Krista. Člověk, který se nechá pokřtít, nepřijímá pouze skutečnost Kristovy smrti a jeho vzkříšení, ale je ochoten denně trpět a umírat se svým Spasitelem, ztotožnit se s ním v jeho smrti, aby mohl být také účasten jeho slavného vzkříšení a oslavení. Fil 3,10; Řím 8,17

b) Ve křtu jsme s Kristem pohřbeni, abychom s ním mohli být vzkříšeni. Kol 2,12: Řím 6,3-4
Termín "pohřbení" je zřetelně totožný s myšlenkou ponoření (voda křtu je přirovnána k hrobu, do kterého byl uložen Ježíš). Tím je dokázána i nesprávnost křtu dětí. Nedovedeme si představit novorozeně, které by mělo zemřít svému starému člověku.

Crampon ve svých vysvětlivkách k Řím 6,3 praví: "V prvních staletích se křest udílel ponořením; Katechumén byl cele ponořen do vody, z níž hned vystoupil. Pavel nevidí v tomto dvojím úkonu pouze vnější symbol smrti Krista, (za níž následuje pohřbení) a vzkříšení Ježíše Krista (vystoupení z hrobu); dodává mu hlubší význam: ponoření, to je smrt hříchu, to je starý člověk, člověk podle své přirozenosti, který mizí pod vodou a je pohřben jako do hrobu; vynoření, to je narození nového člověka, člověka znovuzrozeného Duchem svatým."

c) Křest není prostředkem velké mravní obnovy, která vyvádí hříšníka ze smrti k životu; je symbolem. Vlastní zázrak je dílo Ducha svatého, jak to Ježíš zřetelně vysvětlil Nikodémovi. Jan 3,3.5

d) Dílo Ducha svatého se hlavně projevuje denním křížováním sebe (svých špatných sklonnů a vlastností) a každodenním životem v Kristu. Gal 2,20 Je to hledání "hořejších věcí" a "život skrytý s Kristem v Bohu." Kol 3,1-4.

3. Podmínky křtu

a) První podmínkou je pokání, které působí Duch svatý a jemuž se musíme podřídít, když nás obviňuje z hříchu. Viz Sk 2,37.38 Petr plný Ducha svatého obvinil Židy z hříchu; a upřímní z nich činili pokání. - Pokání činící člověk se také snaží napravit své chyby, pokud je to v jeho silách, jak to učinil Zacheus. Luk 19,8

b) S pokáním musí být spojena víra v Pána Ježíše. Etiopský eunuch se ptal Filipa, který ho vyučoval: Aj, voda, proč nemám býti pokřtěn?" Filip odpověděl: "Věříš-li celým srdcem, slušit", Sk 8,36.37 "Kdo uvěří a pokřtí se, spasen bude." Mar 16, 16

c) Křtem člověk veřejně vyznává svou víru. Tak to učinil Kristus (Mat 3.13-17). Pavel (Sk 9,17.18: 22,18; 22, 16), Kornelius (Sk 10,47.48); Lydia (Sk 16,14.15); eunuch (Sk 8,36-39): žalárník (Sk 16,30-33).

d) Křtem se člověku otevírají dveře do církve: stává se živým kamenem ve stavbě, jejímž základním kamenem je Kristus. 1 Petr 2,4-7 Stává se údem těla Kristova. 1 Kor 12,13

4. Způsob křtu

a) Termín "křtít" zní v řeckém originále "baptizein", což znamená: ponořit do vody. Věhlasný teolog Karl Barth píše: "Řecký termín "baptizein" a německý termín "taufen" (z Tiefe - hloubka) označují, podle originálu a vlastního smyslu, celé ponoření člověka nebo předmětu do vody a jeho následné vytažení."

b) Křest pokropením tedy ztrácí svůj význam. Známý adventistický teolog Alfred Vaucher říká: "Jestliže křest znamená pohřbení starého člověka, pak pouhé pokropení ničí význam a sílu symbolu. Biblické zmínky o ponoření při křtu jsou výmluvné: Jan Křtitel křtil "v řece Jordáně". (Mar 1,5). "A Jan také" křtil v Enon, blízko Sálím, nebo byly tam vody mnohé." Jan 3,23 (Nový překlad: "Protože

tam bylo dostatek vody".) K ponoření tedy potřeboval dostatek vody. Pán Ježíš při křtu "vystoupil z vody". Mar 1,10 Filip i eunuch "sestoupili do vody" a "vystoupili z vody". Sk 8,38.39

c) Pán Ježíš řekl doslova: "Jděte . . . ponořte ve jméno Otce, Syna i Ducha svatého!" Mat 28,19 Jan Křtitel doslova přeloženo zní: Jan ponořovatel.

5. Křest dětí

a) Křest byl důsledkem snahy získat najednou celé zástupy lidí pro církev; bylo to získání kvantity na úkor kvality. Origenes (v první polovině 3. století), který věřil v preexistenci duší, se příznivě vyjadřoval ke křtu dětí. Tertulián však ve svém pojednání "O křtu" (v 18. kapitole) silně bojuje proti této novotě. Uplynulo pět století, než se v křesťanstvu všude zavedl křest dětí.

b) Křest pokropením byl naprosto neznámý v prvotní církvi. Běžně byl praktikován teprve ve 12. a 13. století. Ještě roku 1255 Tomáš Akvinský mluví o třech způsobech křtu: ponoření, pokropení a polití. Všechny tři prý jsou dobré, ale ponoření je prý nejbezpečnější. Po staletí velké katedrály mívaly tzv. baptistéria, v nichž se konal křest ponořením. Některá baptistéria byla budována i vedle katedrál.

c) Křest dětí bývá zdůvodňován učením o dědičném hříchu, který prý lpí i na každém dítěti a je odstraněn křtem. Je to nebiblické zdůvodnění. Je pravdou, že všichni máme neblahé dědictví hříšnosti a náklonnost k hříchu po Adamovi. Víra v "druhého Adama" - Krista nás však od něho osvobozuje. Řím 5,17-19; 1 Kor 15,22 Každý hřích je ovšem vědomé přestoupení Božího zákona. Pán Ježíš však dává pokoru a upřímnost dětí za vzor těm, kteří chtějí vejít do Božího království. Mat 18,1-4- Děti jsou nazývány "svatými", je-li aspoň jeden z rodičů věřící a ony jsou od malička vedeny ke svatosti. 1 Kor 7,13.14 Jen ten, kdo uvěří, může být pokřtěn. Mar 16,16

Německý filozof Leibnitz napsal: "Křest dětí neexistuje v Novém zákoně. Myslím, že ti, kteří zavrhnou tradici církve, nemohou popřít argumenty novokřtěnců. "

6. Opětný křest

Vzniká otázka, zda je možno biblický křest opakovat.

a) Ve Sk 19,1-5 je zpráva o učednících v Efezu, kteří byli pokřtěni křtem Janovým, neznali však učení Pána Ježíše a nebyli informováni o Duchu svatém. Na radu Pavlova byli znovu pokřtěni a přijali dar Ducha svatého.

b) Ti, kteří odpadli od pravdy a po letech se vracejí zpět do církve, měli by být přijímáni opětným křtem, neboť hrubě porušili smlouvu s Bohem, kterou obnovují.

c) Někteří se táží, je-li křest Duchem svatým dostačující. Písmo nic takového neučí. Dle Sk 10,44.47.48 Petr rozkázal pokřtít ty, kteří již obdrželi dar Ducha svatého.

II. VEČEŘE PÁNĚ A JEJÍ VÝZNAM

V předvečer své smrti Pán Ježíš shromáždil naposledy své učedníky v horní místnosti domu v Jeruzalémě, aby s nimi slavil velikonoce. Při tomto stolování, kterému předcházelo umývání nohou, ustanovil svatou památku večeře Páně.

1. Úkon pokory

a) Dříve než Ježíš opustil svých dvanáct učedníků, které dobře znal, chtěl je připravit na bolestné zkušenosti a ukázat jim jejich duchovní nedostatky. Svým jemným činem lásky jim chtěl dát naučení o pokoře a vzájemné pomoci, na které by nikdy nezapomněli. Evangelista Jan 13,1-17 popisuje, jak Pán Ježíš umyl svým učedníkům nohy.

b) Umývání nohou je mravním naučením a symbolem. Morální lekcí je v tom smyslu, že vyzývá učedníky, aby odstranili nesoulad, pýchu a ctižádost a aby se stali vzájemně služebníky. Toto naučení platí pro křesťany všech dob.

Tento úkon je také symbolem mravního očištění. Petr se bránil a prohlašoval, že nikdy nedovolí, aby mu Ježíš umyl nohy. Když mu však Spasitel řekl, že by pak neměl podíl s ním, Petr jej žádal, aby mu tedy umyl nejen nohy, ale i ruce a hlavu. Nato řekl Pán: "Kdo je umyt, nepotřebuje, než aby nohy umyl!"

Je-li křest symbolem ospravedlnění, to znamená odpuštěním minulých hříchů, je-li symbolem plného znovuzrození (celé ponoření a obmytí), pak umytí nohou je obrazem posvěcení, to znamená: trvalého díla, které se obnovuje každý den (dílčí obmytí).

c) V církvi adventistů sedmého dne po vzoru Pána Ježíše si před každou památkou večeře Páně bratři mezi sebou a sestry mezi sebou umývají nohy na znamení pokory a vzájemného odpuštění. Tím mohou dokončit svou důkladnou přípravu na tuto památku. V některých církvích pouze jednou za rok biskup nebo představený kláštera umývá nohy dvanácti starcům apod. Adventisté si slouží vzájemně tímto úkonem jednou za čtvrtletí před večeří Páně. Takto není památka opomenuta ani nezevšední.

2. Židovské velikonoce

a) Židé slavili velikonoce každý rok dle Božího příkazu. 2 Moj 12.2.3 Byly upomínkou na vyjití z egyptského otroctví, kdy anděl zhouby pobil egyptské prvorozené a ušetřil rodin Izraele, kde jedli beránka velikonočního a jeho krví pomazali veřeje i nadpraží u domů. Velikonoce byly symbolem velkého vysvobození skrze krev Ježíše Krista, božího beránka. 1 Kor 5.7b; Jan 1,29

b) Židovské velikonoce se zachovávaly po celá staletí. I za časů Ježíšových se slavily se vši pompou, kdy obrovské zástupy putovaly do Jeruzaléma. Pán Ježíš sám se k nim připojil. Během své kazatelské a učitelské činnosti se jich zúčastnil čtyřikrát. Jan 2,13; 5,1; 6,4; 13,1 Při jeho smrti se skutečnost setkala s předobrazem. Opona chrámová se roztrhla, když Ježíš vypustil ducha.

c) V době Kristově oběť beránka přinášel otec. Když beránka upekli, všichni se shromáždili v místnosti, kde byla i lehátka. Podle talmudu se při slavnosti měly vypít čtyři poháry. První byl spojen s díkyčiněním za víno, druhý za slavnost. Pak jedli hořké byliny a nakonec beránka. Když pili druhý pohár, syn domu se ptal svého otce, proč se koná tato slavnost. Otec dal odpověď úměrnou věku dítěte a vzpomínal na utrpení Izraele a jeho vysvobození z Egypta. Pak zpívali první část Hallelu (Žalm 113 až 118). Potom pili třetí pohár s požehnáním pokrmu a po čtvrtém poháru ukončili Hallel.

3. Nové ustanovení

a) Kristus nahradil ustanovení staré smlouvy novým ustanovením. Velikonoce přestaly mít význam. Všechny symboly a obřady ukazující na smrt Kristovu měly být zrušeny. Ježíš učinil konec

židovským velikonocím tím, že použil nekvašeného chleba a nekvašeného vína jako velké památky své smrti na Golgotě. Luk 22,15-20

b) Apoštol Pavel také připomíná Ježíšovo ustanovení této památky, která se má slavit důstojně a s náležitou přípravou. 1 Kor 11,23-29

c) Večeře Páně je v první řadě památkou, připomínkou nejvyšší oběti, kterou Ježíš přinesl pro spásu lidstva. "To jest tělo mé, kteréž se za vás láme. To číňte na mou památku ... Tento kalich jest ta nová smlouva v mé krvi. To číňte, kolikrátkoli pítí budete, na mou památku." 1 Kor 11.24.25
Lámaný chléb představuje Ježíšovo tělo vydané za nás. Víno je symbolem krve vylité za hříšníky, pečeti nové smlouvy. Kalich není smlouva sama, je jejím symbolem.

d) Oběť Ježíše Krista byla čistá a dokonalá, byla korunou čistého a dokonalého života. Kristus je Beránek nevinný a neposkvrněný. Proto chléb představující jeho tělo je bez kvasu a víno představující jeho krev je nekvašené. Kvas je totiž symbolem hříchu a smrti. Mat 16,6. 11.12 Jeho používání bylo zakázáno v době velikonoc. (2 Moj 12,8; Mat 26,17 Večeře Páně tedy nepřipomíná pouze smrt Kristovu, ale také naše zemření hříchu.

4. Kristus - náš život

a) Chléb při večeři Páně je obrazem udržování existence. Jíst ho znamená žít se duchovně. Víno je obrazem krve, která je život. "Duše všelikého těla ve krvi jest." 3 Moj 17,11 Takto chléb a víno symbolizují plnost života, kterou Kristus zprostředkovává svým dětem. Křesťan by měl s přesvědčením říci: "S Kristem ukřižován jsem. Živ jsem pak již ne já, ale živ jest ve mně Kristus." Gal 2,20

b) Pozorujeme zde určitou gradaci: Nejdříve musíme zemřít, potom žít pravým životem. Takto je spjat křest s večeří Páně. Jako křest symbolizuje obrácení a znovuzrození, tak večeře Páně symbolizuje posvěcení. První znamená zrození Božího života, druhé znamená růst.

c) Negativní stránka posvěcení, totiž smrti sobě samému, je zobrazena chlebem a vínem, což jsou symboly smrti Kristovy. Pozitivní stránka neboli sdílení nového života je zobrazena tímtož chlebem a vínem, neboť Kristus se s námi sdílí skrze svého Ducha, aby námi pronikl a působil v nás růst. Chléb a víno živí naše tělo, stávají se jeho součástí. Tak i chléb a tělo Kristovo skrze jeho slovo a jeho Ducha živí naši duši a rovněž se stávají nedílnou součástí naší bytosti. Vyústí v důvěrné osobní společenství s Kristem. Jan 6,51.56.57

d) Večeře Páně upevňuje společenství věřícího s Kristem. Má však také upevňovat společenství věřících mezi sebou, sjednocovat je, poskytovat jim ujištění, že všichni jsou součástí jedné a téže rodiny. "Protože je jeden chléb, jsme my mnozí jedno tělo, neboť všichni máme podíl na jednom chlebu." 1 Kor 10.17 Společenství věřícího s Kristem je podmínkou společenství věřících mezi sebou. Večeři Páně můžeme přirovnat k dvěma trámům kříže. Vertikální část je obraz našeho společenství s Kristem, horizontální s věřícími.

5. Nesprávné pojetí večeře Páně

a) Římsko-katolická církev zastává teorii tzv. transsub-stanciace (přepodstatnění). Učí filozoficky, že každá bytost i věc má svou neviditelnou substanci. Když Kristus řekl: To je mé tělo ... to je má krev," proměnil prý podstatu chleba ve své skutečné živé tělo a víno ve svou krev. Věřící se proto

klanějí konsakrovanému chlebu a vínu, uctívají tzv. nejsvětější svátost oltářní. Večeři Páně pokládají za oběť. Nazývají ji mší, o které tvrdí, že "je ustavičným opakováním oběti kalvarské". Že Kristus denně sestupuje na státisíce oltářů, je pro ně tajemstvím víry. Záslužné mše se dokonce oběťují za mrtvé. Totéž pojetí večeře Páně je ve všech církvích, které jsou sjednoceny s Římem a uznávají papeže za svou hlavu. Podobné pojetí je i v řecké a pravoslavné církvi.

b) Lutherské církve zastávají teorii tzv. consubstaneiacie. Ve chvíli, kdy pastor žehná chlebu a vínu, tělo a krev Ježíše Krista se připojí, takže místo jedné podstaty jsou tu dvě. Zde odpadá klanění se svátosti, aspekt oběti i záslužnost mše.

Podle kalvinistického pojetí Spasitel je při večeři Páně přítomen duchovně. Chléb a víno jsou symboly těla a krve Kristovy. Ježíš může být přítomen svým Duchem ve stejnou dobu všude. Symboly nepůsobí samy sebou (ex opere operato) magicky a mechanicky. Přesto jsou to prostředky milosti, které zprostředkovávají účastníkům vzácná požehnání. Zwingli viděl ve večeři Páně pouze připomínku smrti Kristovy. Neviděl v ní hmotnou i duchovní přítomnost Ježíšovu, když Spasitel není dnes na zemi, ale v nebesích.

c) Písmo osvětlí blíže tyto otázky: Brát doslovně výroky Ježíšovy: "To je mé tělo ... to je má krev", znamená ignorovat, že v jazyku aramejském, v němž Ježíš hovořil, se nepoužívalo tzv. kopule (spony), slova, které spojovalo přívlastek s předmětem. Také v hebrejštině a řečtině svázání, přívlastku s předmětem ukazuje často na přirovnání. Viz "kvas farizeů" (Luk 12,1). I na jiných místech se Ježíš přirovnává: "Já jsem dveře ... Já jsem cesta ... Já jsem vinný kmen ..." Jan 10,9; 14,6; 15,1 Pavel píše, že Kristus je skála (1 Kor 10,4). Písmo nazývá Boha ve Starém zákoně skálou, pavézou, sluncem atd., aniž by někdo na to pomyslel, že by nešlo o přirovnání. Kristus řekl Židům, že je chléb a že mají jíst jeho tělo a pít jeho krev. Jasně jim však ukazuje, že jde o chápání obrazné a duchovní. "Co dává život, je duch, tělo samo nic neznamená. Slova, která jsem k vám mluvil, jsou duch a jsou život." Jan 6,63 Jak si máme představit, že při poslední večeři Ježíš dával učedníkům jíst své tělo a zároveň, že se účastnil jídla? A jak se nezhrozit myšlenky, že tělo, duše a božství Kristovo může být stráveno, spáleno či zničeno?

Kromě toho oběť Pána Ježíše se nemůže opakovat. Tak jako je lidem uloženo jednou umřít a jednou bude soud, tak "Kristus jednou jest obětován". Žid 9,27.28 Kristus nesestoupil tajuplně do chrámových svatostánek. Svatyně pozemská byla zrušena, on je naším veleknězem v nebeské svatyni. "Vždyť Kristus nevešel do svatyně, kterou lidské ruce udělaly jen jako napodobení té pravé, nýbrž vešel do samého nebe, aby se za nás postavil před Boží tváří." Žid 9,24.

6. Adventní naděje - dovršení významu večeře Páně

Večeře Páně zvěstuje a připravuje velkou událost, která uskuteční největší naději křesťana: druhý příchod Kristův. Večeře Páně má tedy eschatologický charakter, který ji činí nesmírně radostnou. Spasitel řekl: "Ale pravím vám, že nebudu pít od této chvíle z tohoto plodu vinného kořene až do onoho dne, kdy jej pít budu s vámi nový v království Otce svého." Mat 26,29 Pak dodává (jak to zaznamenal Pavel v 1 Kor 11,26): "Nebo kolikrát byste koli jedli chléb tento a kalich tento pili, smrt Páně zvěstujete, dokud nepřijde." Večeře Páně má tedy ještě hlubší význam, než jak jsme si dosud ukázali.

a) V minulosti nám ukazuje vykoupení lidstva skrze oběť Ježíše Krista.

b) V přítomnosti je duchovní potravou církve a slouží jí k jednotě.

c) V budoucnosti začínající příchodem Páně bude znamenat věčnou radost a blaženost.

Nematerializujme tento obřad a nečiňme z něho magický a mechanický úkon. Nezduchovňujme jej natolik, abychom v něm viděli pouhý symbol. Objevujme však vedle symbolu milost, které se nám dostává skrze Ježíšovu smrt, jeho zmrtvýchvstání, jeho život v nás a skrze naději jeho slavného druhého příchodu.

Závěr:

Kristus ustanovil dva svaté novozákonní obřady, které jsou velmi prosté, ale mají hlubší význam než mnoho působivých obřadů, které vynalezli lidé. Křest se děje na vyznání víry. Je to smlouva se svatým Bohem. Večeře Páně je památka, při které naše srdce vděčně přijímá Kristovu oběť ("eucharistia" znamená díkučinění) a radostně očekává dovršení Božího plánu spásy.